

Tänu kiudude elastsusele villased esemed eriti ei kortsu.

Liiga kuum kuivatamistemperatuur muudab villa nõrgemaks, samuti pikaajaline päikesevalgus. Seega ei tohiks villaseid esemeid kuivatada pesukuiivatis ega ka päikese käes.

Vaike Võisula kuuleb alatasa, et keegi ütleb: "Ma ei saa villast kanda, kratsib!" Neile selgitab ta siis, et see, mis kratsib, on kraasitud vill, näiteks maavillane. Kraasvillas on kiud eri pikkusega ning risti-rästi. Kammvillast tehtud lõng on palju pehmem ja siledam – kiud on seal paralleelsed.

Rääkides villast, mõeldakse üldjuhul lambavilla, kuid villa saadakse ka teistelt loomadelt: angoorakitselt, alpakalt, kaamelilt, angoorakülikult jt.

Sageli segatakse villa mõne keemilise kiuga, et parandada vastupidavust ja langetada hinda.

Akrüüli kutsutakse ka kunstvillaks

Kõik keemilised kiud valmivad põhimõtteliselt ühtmoodi: tehakse ketruslahus või ketrusmass, surutakse see läbi peente avade, lastakse saadus

hanguda. Keemilised kiud on looduslikest odavamad, samuti on nende puhul lihtsam jälgida, et kvaliteet oleks ühtlane.

Tuntumad sünteetikud, mida käsitöölõngades kasutatakse on polüamiid, akrüül ja polüester.

Polüamiid on tuntud ka kui nailon või kapron. See on maailma vanim sünteetikud, mille valmistamise meetod patenteeriti USAs 1938. aastal. On tugev ja vastupidav, mistõttu kasutatakse seda head hõõrumiskindlust nõudvates käsitöölõngades, näiteks sokilõngades. Kui lõnga koostises on 20–30% polüamiidi, on tema hõõrumiskindlus neli korda suurem kui puhtast villast valmistatud lõngal.

Polüester on tugev ja kortsumatu, kuid paljud inimesed tunnevad, et ihu vastas on see kuidagi ebamugav. Põhiliselt polüestrist koosneb näiteks Novita lõng, mis on valmistatud tagastatud plastpudelitest: 80% polüestrit, 20% akrüüli. Vaike Võisula soovib sellest kududa näiteks aksessuaare.

Akrüül ehk polüakrüül on pehme, kerge ja soe, tundub villana. Erineb villast vaid selle poolest, et vill imab endasse niiskust, aga akrüülist sokkidega lähevad jalad märjaks.

Akrüül on tänapäeva käsitöölõngade seas vist kõige levinum kiud. On suhteliselt odav, seda kasutatakse ka koos villaga. Akrüülist koosneb Novita lõng Helen, mida Vaike Võisula nimetab eestlaste lemmiklõngaks. See on mõnusa struktuuriga ja erksate toonidega.

Puuvill gaasiga läikima

Puuvill on taimsetest kiududest halvim soojusjuht ja tundub seega soojem kui näiteks lina. Puuvillaseid tooteid on kerge pesta, kuna puuvill kannatab kõrgeid temperatuure (valged 95°, värvilised 60°) ja hõõrumist. Samuti kannatab tugevaid pesuaineid ja valgendajaid.

Kui puuvillast valmistatakse käsitöölõnga, siis kiud mesmeriseeritakse, s.t töödeldakse gaasikeskkonnas. Selle tulemusel muutub kiud tugevaks ja läikivaks.

Lina osakaal on käsitöölõngades väike. Kasutatakse kiusegudes tugevditena. Lina on kallis ja jääb pigem luksuskaubaks.

VIVIKA VESKI

Kasutatud Novita Eesti koolituspäeva materjale

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

Maalehe Raamat

TELLIJALE 40.-
muidu 49.-

Looma-linnukalender 2011

Eesti tunnustatud loodusfotograafi Ingmar Muusikuse värsketega kalender seinale. Sisaldab kõiki tähtsamaid riigipühaid, rahvakalendri tähtpäevi, lipupäevi, päikesetõuse ja -loojanguid, kuufaase ning aastaegade-tähtkujude algusi.

TELLIJALE 40.-
muidu 45.-

Köögikalender 2011

12 lihtsasti teostatavat retsepti 12 kuuks. Retseptide valikul on arvestatud hooaja saadustega, nii saab aasta läbi kokkamiseks ideid just hetkel värskest ja parimast toorainest inspireerituna. Kalender sisaldab kõiki tähtsamaid riigipühaid, rahvakalendri tähtpäevi, lipupäevi, päikesetõuse ja -loojanguid, kuufaase ning aastaegade-tähtkujude algusi.

TELLIJALE 40.-
muidu 49.-

Aiakalender 2011

Menumas Maakodu aiakalender ilmub tänava juba viiendat korda. Pikkadel hallidel talvekuudel on kauni rohelise pildiga kalender just see „vitamiin“, mis jõudu annab. Kindlasti saab uusi ideid aedadest ja innustust seal toimetamiseks. Kalender sisaldab kõiki tähtsamaid riigipühaid, rahvakalendri tähtpäevi, lipupäevi, päikesetõuse ja -loojanguid, kuufaase ning aastaegade-tähtkujude algusi.

TELLIJALE 40.-
muidu 49.-

Naerikalender 2011

Kunstnik Valdek Alberi illustatsioonide ning A. Itskoki värskidega seinakalender tutvustab linnast maale kolunud perekond Naeri tegemisi läbi aasta. Kalender sisaldab kõiki tähtsamaid riigi- ja rahvuspuhaid ning tähtpäevi, lipupäevi, päikesetõuse ja -loojanguid, kuufaase ning aastaegade algusi.